

Evanjelium z 20. septembra 2020 25. nedeľa

všedného dňa - Rok A - Mt 20,1-16

Prepis videokomentára biblistu Fernanda Armelliniho, ktorý autor nerecenzoval

1 Nebeské kráľovstvo sa podobá hospodárovi, ktorý vyšiel na úsvite, aby si vzal robotníkov do svojej vinice.

2 Dohodol sa s nimi na odmene za deň a poslal ich do svojej vinice. 3 Potom vyšiel okolo deviatej hodiny ráno a videl, že na námestí stoja aj iní, nezamestnaní, 4 a povedal im: "Chodte aj vy do vinice; čo je správne, to vám dám. 5 A išli. Okolo poludnia a okolo tretej hodiny vyšiel opäť von a urobil to isté. 6 A keď vyšiel okolo piatej hodiny, videl tam stáť iných a povedal.

"Prečo tu celý deň stojíte a nič nerobíte?" 7 Odpovedali mu: "Pretože nás nikto nezobral na jeden deň. A povedal im: "Chodte aj vy do vinice. 8 Keď sa zvečerilo, pán vinice povedal svojmu správcovi: "Zavolaj robotníkov a daj im mzdu od posledného k prvému. 9 Keď prišli tí z piatej hodiny popoludní, každý dostal peniaze. 10 Keď prišli prví, mysleli si, že ich bude viac. Ale aj oni dostali každý peniaze.

11 Keď ho však stiahli, reptali proti svojmu pánovi 12 a hovorili: "Títo poslední pracovali iba hodinu, a ty si s nimi zaobchádzal ako s nami, ktorí sme niesli bremeno dňa a horúčavy. 13 Majster však jednému z nich odpovedal: "Priateľu, nerobím ti nič zlé. Nevyjednávali ste so mnou o peniaze? 14 Vezmite si svoje a odíďte. Ale chcem tiež dať ten druhý ako pre vás: 15 nemôžem si so svojimi vecami robiť, čo chcem? Alebo mi závidíš, že som dobrý?" 16 Tak budú poslední prví a prví poslední.

Čoskoro si vypočujeme Ježišovo podobenstvo, ktoré nám zanechá trpkú príchuť v ústach. Budeme sa snažiť prijať posolstvo, ktoré nám chce odovzdať. Veď keď mám komentovať tento evanjeliový úryvok, niekedy začínam tým, že sa ľudí v kostole pýtam: *"Ale súhlasíte s tým, čo hovorí podobenstvo?"* a vidím, že všetci krútia hlavami, že nesúhlasia.

Prečo Ježiš rozpráva tento príbeh? Pretože Peter sa ho opýtal: *Učiteľ, vidíš, my sme všetko opustili, lebo sme sa rozhodli budovať ten nový svet, Božie kráľovstvo, ktoré chceš priniesť. Chceme sa zaviazat', ale chceme vedieť, čo dostaneme,* a Ježiš nám odpovedá: **"budete mať stonásobok a dedičstvo večného života"** a potom pridáva tajomnú vetu: **Mnohí z prvých budú poslední a mnohí z posledných budú prví".**

Fráza, ktorá je prevzatá na konci podobenstva: **tak budú poslední prví, prví poslední.** O akú tému ide?

Práve na to Peter upozornil, na otázku miezd. Pri uzatváraní pracovnej zmluvy je plat témou, ktorá je v popredí, a Peter urobil dobre, že túto otázku nastolil, pretože je to

otázka, ktorá sa týka aj nás. Tak ako Peter a apoštoli, aj my sme dali príľnutie ku Kristovi, zaväzujeme sa budovať nový svet, pracovať na tom, aby sa veci vo svete zlepšili podľa jeho evanjelia, ale chceme vedieť, čo nám nakoniec zaplatí.

Pri uzatváraní zmluvy chceme, aby sa veci riešili spravodlivo. A aká je spravodlivosť, ktorú chceme? Presne to, čo chcel Peter, čo mali na mysli všetci Izraeliti, keď uzatvárali zmluvu.

Existujú napríklad rabínske podobenstvá veľmi podobné Ježišovým.

Jeden rabín zomrel veľmi mladý vo veku 28 rokov. A keď jeden veľký rabín predniesol smútočný príhovor, povedal podobenstvo a povedal:

Jeden z nich pracoval len dve hodiny, ostatní celý deň a on im platil všetkým rovnako. Tí, ktorí pracovali celý deň, sa sťažovali a majster im odpovedal: Za dve hodiny zarobil oveľa viac ako vy. Preto som spravodlivo dal všetkým rovnaký podiel."

Toto je spravodlivosť, ktorá je súčasťou zmluvy: človek dostane zaplatené podľa vykonanej práce. Teraz si vypočujme, čo si o tom myslí Ježiš, a odpovedá na to podobenstvom:

1 Nebeské kráľovstvo sa podobá hospodárovi, ktorý vyšiel za úsvitu, aby si vzal robotníkov do svojej vinice. 2 Dohodol sa s nimi na odmene za deň a poslal ich do svojej vinice. 3 Keď vyšiel okolo deviatej hodiny ráno, videl na námestí stáť iných nezamestnaných 4 a povedal im: "Chodte aj vy do vinice, čo je spravodlivé, to vám dám. 5 A išli. Okolo poludnia a okolo tretej hodiny vyšiel opäť von a urobil to isté. 6 Keď vyšiel okolo piatej hodiny, videl, že tam stoja aj iní, a povedal im: "Prečo tu celý deň stojíte a nič nerobíte?" 7 A povedal im. Odpovedali: "Pretože nás nikto nezobral na jeden deň. A povedal im: "Chodte aj vy do vinice.

Podobenstvo, ktoré sme začali počúvať, nás uvádza do sociálneho kontextu Ježišovej doby, teda do roľníckej spoločnosti. Je to čas zberu, čas, keď sú všetci vinohradníci veľmi napätí, majú obavy, pretože keď hrozno dozrie, musí sa rýchlo pozbierať a rozdrviť, a tak si musia vybrať správny deň, deň, keď neprší. Majitelia veľkých vinohradov majú ďalšie starosti, pretože musia nájsť pracovníkov, ktorých by poslali na svoje polia, robotníkov, ktorí nemajú stálu prácu.

Je to príležitosť, ktorú netreba premárniť, pretože ak sa robotníci budú hrať na starostlivosť vinohradníkov, môžu dostať vyššiu mzdu a v skutočnosti zistíme, že existuje skupina týchto ochotných ľudí, ktorí túžia zarobiť peniaze a ktorí sa objavujú na námestí v dedine veľmi skoro ráno a čakajú, že príde nejaký vinohradník a vezme ich na deň.

V tomto bode sa začína naše podobenstvo, a to veľmi realistickým spôsobom. Prvou postavou, ktorá vstupuje na scénu, je majiteľ vinohradu, ktorý prichádza na námestie o pol šiestej ráno, ale už od tretej je hore, pretože chce zorganizovať všetky práce. Mohol poslať svojho faktora, ale ten možno ešte spí. Ide rovno na námestie, má veľký záujem nájsť robotníkov a skutočne nájde prvú skupinu, s ktorou sa dohaduje o peniazoch za dvanásť hodín práce na deň.

Potom ide ešte štyrikrát hľadať robotníkov, ráno o deviatej, na poludnie, o tretej popoludní, a s tými sa nedohaduje o peniaze, ale hovorí: *chodte pracovať, čo je správne, to vám dám*.

Aby sme pochopili, čo nám chce Ježiš týmto podobenstvom povedať, musíme sa odvolať na biblickú symboliku viniča, vinice a vína, na ktorú sa Ježiš tiež často odvoláva.

Spomeňte si na víno na svadbe v Káne Galilejskej alebo na Ježišove slová: "Ja som vinič, vy ratolesti, ktoré musíte rodiť hrozno."

Vinica je jedným zo symbolov izraelského ľudu a tento obraz nachádzame v žalmoch a prorokoch.

V piatej kapitole proroka Izaiáša je známa Pieseň o vinici, keď Hospodin vysadil vinicu, na ktorú bol pyšný, očakával chutné hrozno - hovorí prorok - ale dostal kyslé, nejedlé hrozno, nie tie plody, ktoré očakával, plody lásky, spravodlivosti.

Ako je možné, že hrozno je symbolom tohto národa, ktorý musí produkovať toto ovocie? Pretože hrozno dáva víno. V Biblii sa opilstvo odsudzuje. Sirachovec v 31. kapitole hovorí: "**Neopájajte sa vínom**".

Aj u proroka Ozeáša v 4. kapitole: "**víno a musí vziať rozum**".

Človek by sa nemal opíjať, víno je tvor, ktorý má dôvod existovať, ak sa používa s mierou, ako sa má, víno je symbolom radosti a oslavy.

V Žalme 104 je modlitba adresovaná Pánovi: "*Ty dávaš rásť rastlinám pre človeka, človek ich pestuje, aby z nich čerpal pokrm a víno, ktoré poteší jeho srdce*".

Kniha Sirachovec, 40. kapitola: "**víno a hudba rozveseľujú srdce**", ďalej Sirachovec, 31. kapitola: "**aký je život toho, kto nemá víno**", a tiež Kohelet, 10. kapitola: "**víno rozveseľuje život**".

Tu je víno výhodou, nie je nevyhnutné pre život. Voda je, bez vína sa dá zaobísť. Víno je symbolom bezplatnosti osláv, radosti, lásky....

No v tomto podobenstve nachádzame pána vinice, ktorý musí produkovať hrozno, musí produkovať víno, to znamená, že musí produkovať radosť. Tento pán jasne predstavuje Boha, ktorý je veľmi starostlivý, záleží mu na tom, aby jeho vinič prinášal hojné ovocie, teda aby prinášal radosť. Toto je obraz vinice.

Kresťania ho hneď použili už nie na Izrael, ale na kresťanské spoločenstvo. Cítilli sa byť Pánovou vinicou a dobre si uvedomovali, čo Boh od tejto vinice očakáva. Čo? Len jedno: radosť, pretože Boh chce len radosť svojich detí.

Evanjelium sme prikryli závojom smútku, ale ak z evanjelia odstránime stránky, ktoré nám hovoria o radosti, zostanú nám dva obaly, pretože evanjelium je práve tou správou, ktorá nás má naplniť, naplniť radosťou.

V tejto starostlivosti Majstra vidíme, že chce, aby sa tento plán radosti, mieru a harmónie v celom ľudstve čoskoro uskutočnil: to je nový svet, ktorý chce vybudovať. Pracovať na vinici teda znamená zasvätiť sa budovaniu tohto kráľovstva.

A teraz sa dostávame k platom, na ktorých nám záleží.

S prvým sme videli, že sa dohodol na peniazoch, s druhým na tom, čo je správne.

O piatej popoludní vstúpi na scénu ďalšia skupina, pretože šéf odchádza, keď do konca dňa zostáva už len hodina, a s týmito robotníkmi má dlhšiu reč ako s ostatnými a hovorí im: "*Ale prečo tu stojíte celý deň a nič nerobíte?*" A oni odpovedajú: "*Nikto nás nevzal na deň.*"

Táto posledná skupina sú práve tí odmietnutí, tí, ktorých nikto nechcel, možno preto, že boli slabší, krehkejší, trochu chorí, alebo preto, že keď prišli, vinohradníci si uvedomili: *to sú lenivci, tých nevezmeme*, alebo ich možno majiteľ vinohradu nenašiel na námestí, lebo boli možno v krčme, a keď ho videli prichádzať, povedali si: *to je majiteľ, ktorý nás núti príliš tvrdo pracovať*, a vrátili sa dovnútra.

Keď nakoniec vyšli von, takmer ich to zaskočilo a pán ich poslal do vinice pracovať len na jednu hodinu! Zatiaľ nič zvláštne, všetko sa vyvíjalo veľmi realisticky.

Teraz prichádza čas na výplatu. Pokúsme sa vyplatiť mzdu správnym spôsobom.

Deň prebehol veľmi dobre, majiteľ je spokojný, pretože kade sú plné muštu, všetko hrozno bolo rýchlo pozbierané, žiadne koše sa nerozbili.

Potom zhromaždíte všetkých pracovníkov a začnite s prvými. Dohodli sme sa na jednej sume, ale dávam ti dve, pretože si pracoval naozaj dobre, vidím, že si unavený, a potom s ostatnými trochu postupne, jeden a pol peňazí, potom jeden, až sa dostaneme k polovici peňazí. Tým posledným by som tiež chcel dať polovicu peňazí, ale neutrácajte ich v krčme, chodte domov.... sa vám naozaj nechce pracovať, ale mali by ste mať aj párty.

Povedal by som, že toto je správny spôsob, ako zaplatiť tým, ktorí pracovali. Namiesto toho, aby Ježiš podobenstvo takto uzavrel, počujeme:

8 Keď sa zvečeralo, pán vinice povedal svojmu správcovi: "Zavolaj robotníkov a daj im mzdu, počnúc posledným a končiac prvým. 9 Keď prišli tí, čo boli o piatej popoludní, každý dostal jeden peniaz. 10 Keď prišli prví, mysleli si, že ich bude viac. Ale aj oni dostali každý peniaze.

11 Keď ho však brali späť, reptali proti svojmu pánovi 12 a hovorili: "Títo poslední pracovali len jednu hodinu a ty si s nimi zaobchádzal ako s nami, ktorí sme niesli ťarchu dňa a horúčavy.

13 **Majster však jednému z nich odpovedal: "Priateľu, nerobím ti nič zlé. Nevyjednávali ste so mnou o peniaze? 14 Vezmite si svoje a odíďte. Ale chcem tiež dať ten druhý ako pre vás: 15 nemôžem si so svojimi vecami robiť, čo chcem? Alebo mi závidíš, že som dobrý?" 16 Tak budú poslední prví a prví poslední.**

Prichádza večer a robotníci sa vracajú z vinice. Majster, ktorý je spravodlivý a dodržiava zákony, vie, že mzdu musí odovzdať na konci dňa, nie na druhý deň, a musí ju odovzdať pred západom slnka, pretože mzdár, ktorý je chudobný a núdzny, strávil celý deň netrpezlivým čakaním na tieto peniaze a musí o nich uvažovať, kým je slnko ešte vonku.

Hovorí to Božie slovo a pokračuje v knihe Deuteronomium: "**Dávaj si pozor, neokrádaj, lebo by si vzniesol svoj krik na mňa, je chudobný a tvoj hriech by bol veľký**".

Majiteľ vinice je čestný a dobrý človek a *povie* roľníkovi: "*Postav robotníkov do radu a každému daj mincu, počnúc posledným*".

To ste nemali robiť! Ak by ste chceli byť veľkorysí, urobte to potajomky, pretože sa stretávate s prvoprijímajúcimi, ktorí už od vyčerpania ani nevstanú, a vy ich prinútite byť svedkami posmešnej scény. Neveriacky sa pozerajú na svojich kolegov, ktorí sú tam uvoľnení a dostávajú svoj vlastný plat. Dokonca si všimnú úsmevy na tvárach tých druhých, ktorí ich majú takmer za bláznov, pretože tvrdo pracovali, a keď dostanú tieto peniaze, začnú tvrdo namietiť proti tejto zvláštnej spravodlivosti šéfa.

Čudujeme sa, prečo mu odporujú, lebo my mu odporujeme, pretože chápeme, že týmto pánom je Boh, ktorý nakoniec každému dáva peniaze. odporujeme mu, pretože to znamená podporovať neangažovanosť, znamená to uprednostňovať povaľačov, tých, ktorí si užívali života, kým my sme boli zaneprázdnení. Robotníci prvej hodiny hovoria pánovi: *Urobil si ich rovnými nám, ktorí sme pracovali len jednu hodinu*.

Kto sú tí, ktorí sa hnevajú na túto nespravodlivosť?

Sme to my, sú to zbožní, dobrí kresťania, tí, ktorí od detstva zachovávali všetky prikázania, sú to tí, ktorí večer pred spaním blahoželajú Pánovi k dobrým skutkom, ktoré vykonal, pretože si tak zhromažďujú zásluhy v nebi, a odporúčajú Pánovi: "*skontrolujte, či je všetko zapísané v knihe*", a teraz sa im hovorí, že nakoniec je mzda pre všetkých rovnaká.

Všimnite si, že práve tí najhorlivejší kresťania majú problém prijať túto Božiu spravodlivosť. Nakoniec Ježiš hovorí: "*Prečo mi závidíte moju dobrotu?*"

Práve horliví kresťania nie sú šťastní, že nakoniec sú rovnako šťastní aj tí, ktorí prišli neskoro, aby pochopili evanjelium a žili podľa neho. Ak potom počujú, že tí, ktorí nielenže nepracovali, ale aj prekážali ostatným, spôsobili všetkým veľa problémov a neboli potrestaní, rozčúlia sa.

Podobajú sa tomu staršiemu bratovi z podobenstva, ktorý bol presvedčený, že jeho mladší brat si užíval života, flákal sa, bol šťastný! Na druhej strane som musel tvrdo pracovať a so zaťatými zubami plniť všetky pánove príkazy!

Akoby mojím šťastím bolo, že som sa nestretol s majstrom, akoby mojím šťastím bolo, že som nepoznal evanjelium, a tak som sa aj ja mohol tešiť zo života.

Myslia si, že kto plní Otcovu vôľu, obetuje sa, trpí, nesie bremená, a preto si zaslúži odmenu. To je naša spravodlivosť. Božia spravodlivosť je úplne iná a my nemôžeme Boha nútiť, aby uplatňoval našu spravodlivosť. Platili by sme iným spôsobom.

Prečo? Izaiáš to hovorí v 55. kapitole: **"Pánove myšlienky nie sú našimi myšlienkami; ako sú nebesia ďaleko od zeme, tak sú jeho cesty ďaleko od našich ciest".**

Istá spiritualita vstúpila kresťanom náboženstvo zásluh, ktoré sa rovná náboženstvu farizejov. Učí sa, že musíme konať dobro, pretože potom si zhromažďujeme zásluhy v nebi, ale to nie je láska! Je to sebecko, je to myslenie na seba, a jednou z podmienok, ktoré Ježiš kladie tým, ktorí ho chcú nasledovať, je zabudnúť na seba, myslieť len na to, aby sme robili radosť svojmu bratovi.

Pokúsme sa identifikovať chybu, na ktorej je založená naša spravodlivosť. Ide o to, že títo zbožní, spravodliví kresťania nepochopili, že evanjelium nie je bremeno, ťarcha, súbor povinností, z ktorých by Rád by som sa zaobišiel aj bez neho, ale on je poklad a bolo pre mňa požehnaním, že som ho poznal a prijal.

Títo zbožní kresťania nehovoria: *"Aké úžasné bolo stretnúť Pána na úsvite môjho života, aké šťastie som mal narodiť sa do rodiny, ktorá ma vychovala tak, aby som prijal ponuku človeka, ktorú Ježiš predkladá vo svojom evanjeliu, a akou milosťou pre mňa bolo, že som sa od útleho veku zapojil do Božieho kráľovstva, že som sa zapojil do Pánovej vinice, do budovania nového sveta. Som šťastný, že som žil týmto spôsobom, určite oddaným životom. Čo tiež znamenalo obeť, ale krásny život, pretože keby som nenašiel evanjelium, aj ja by som sa celý život potĺkal po námestí ako mnohí iní".*

Ako teda vidia tí, ktorí pochopili milosť a radosť, ktorú mali z nájdenia evanjelia od útleho veku, tí, ktorí prišli neskôr?

Tí, ktorí prídu o 9.00 hod., v čase mládeže. Tí, ktorí prichádzajú o 12.

hodine, v plnosti života.

Tí, ktorí prichádzajú v pätnástich, potom v zrelom veku a niektorí, ktorí prichádzajú v starobe, keď možno celý život hľadali radosť na námestí a nenašli ju.

Keď ich vidím prichádzať, teším sa, hovorím si: *"Ako je pekné, že prichádzate práve teraz, mimochodom, prichádzate v pravý čas, teraz nám podáte vzácnu ruku pri budovaní Božieho kráľovstva. S pánom ste sa stretli neskoro, ale pozrite sa, nakoniec nás všetkých posadí k večeri, bez ohľadu na to, kto prišiel skôr a kto neskôr. Chce, aby sa všetci zúčastnili na jeho slávnosti."*

Čo hovoria tí, ktorí prišli neskoro? *"Aká škoda, že som krásu evanjelia neobjavil skôr! Škoda, že som sa s Pánom nestretol skôr."*

To je hriech, nie niečo iné. Hriech - hovoria spravodliví - je užívanie si života. Nie!

Kto príde na koniec, povie: *"Škoda, že som neobjavil krásu života skôr, ako to naznačuje Ježiš Nazaretský vo svojom evanjeliu."*

To je hriech, hriech nie je bohatstvo, je to strata!

Týmto podobenstvom chce Ježiš definitívne zničiť náboženstvo zásluh. Slová, ktoré pán podobenstva používa, sú tvrdé.

On hovorí: **"Priateľu, nerobím ti nič zlé, dohodol si sa so mnou na peniazoch, vezmi si svoje a odíď."**

Hovorí k tým, ktorí bránia náboženstvo zásluh. Páči sa vám toto náboženstvo zásluh? Nechajte si ho, vezmite si svoje a choďte sa utápať vo svojom sebecke, ktoré vás robí nezrelými a nepriateľskými v spoločenstve bratov. Budeš zlomyseľný kresťan, neschopný tešiť sa z radosti svojho brata, a dokonca, ak počuješ, že Pán nepošle jedno zo svojich detí do pekla, budeš sa hnevať.

Ježiš to nakoniec povie: **"pretože tvoje oko je zlé"** mojej dobroty.

A potom je tu Ježišova veta, ktorá rámcuje toto podobenstvo: **"Poslední budú prví a prví budú poslední"**.

Kto je prvý? Sú to zbožní kresťania, tí, ktorí bojovali od prvej hodiny a sú smutní, že nakoniec aj ich bratia a sestry majú túto plnosť radosti. Nechápu, alebo chápu posledné, čo je Božia spravodlivosť. Naopak, tí poslední najprv pochopia bezplatnú a bezpodmienečnú Božiu lásku a sú smutní, že ju neobjavili od prvej hodiny.

Podobenstvo nie je ukončené. Evanjelium nám nehovorí, ako reagovali robotníci prvej hodiny, keď im majster povedal: **"Vezmite si svoje a choďte"**. Je to výzva, aby sme uzavreli toto podobenstvo. Ak nepochopíme, že sme to my, kto musí zmeniť svoju spravodlivosť a prikloniť sa k spravodlivosti Majstra, sme stále dobrí Židia, oddaní, veľkodušní ľudia, ale ešte nie sme kresťania!